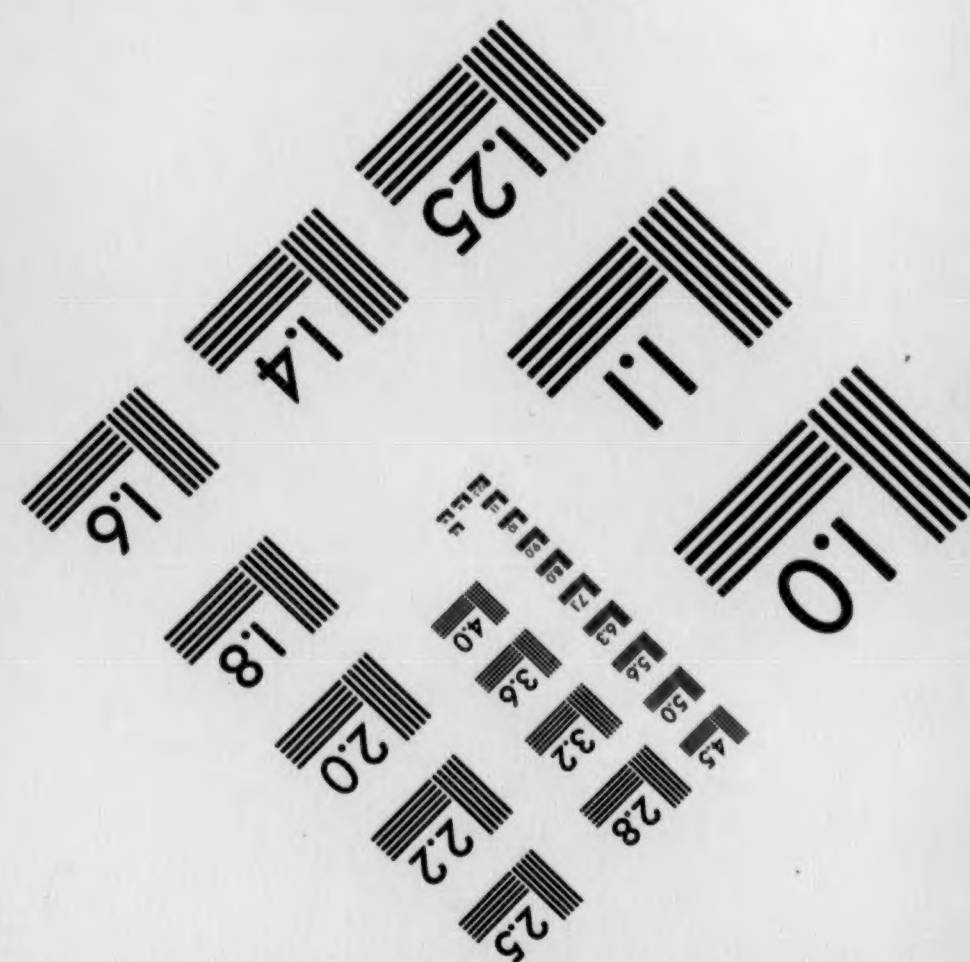
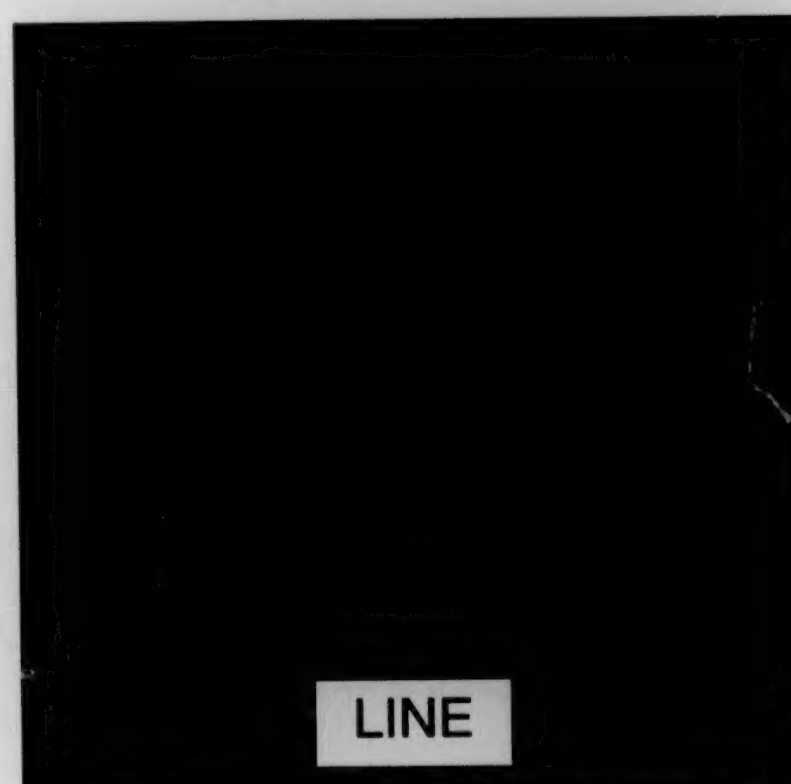
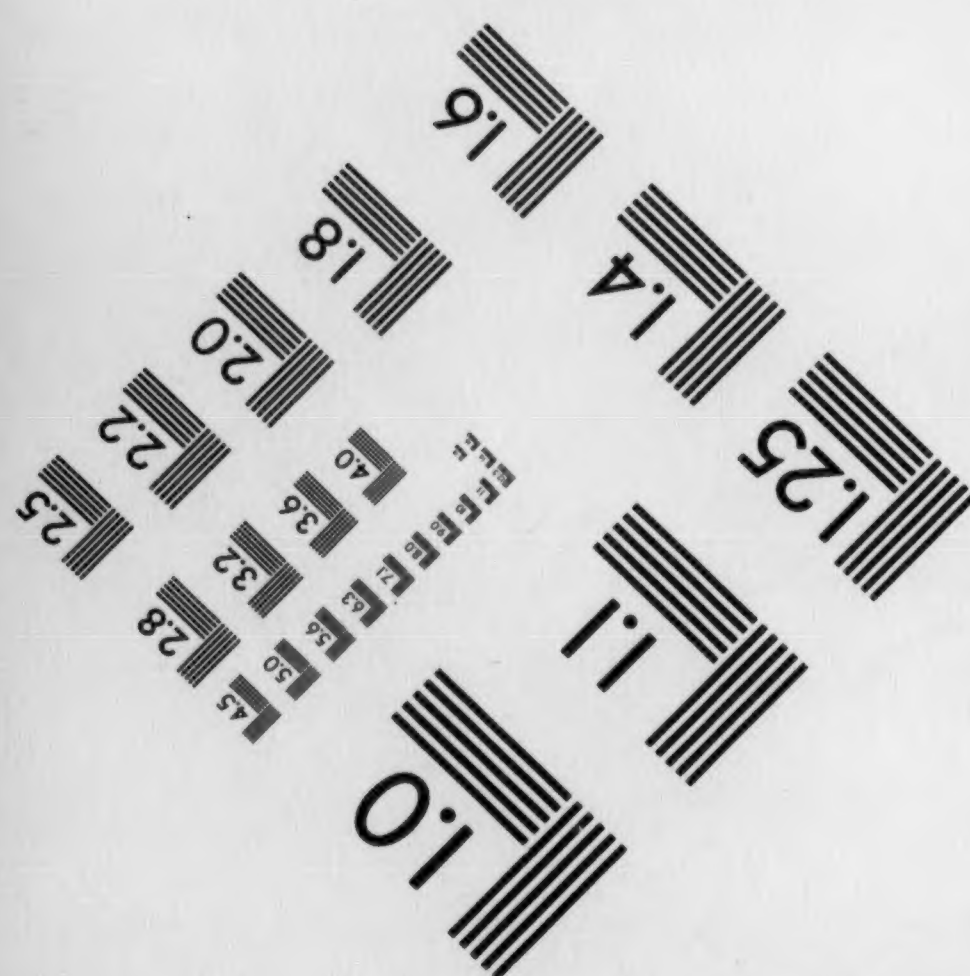
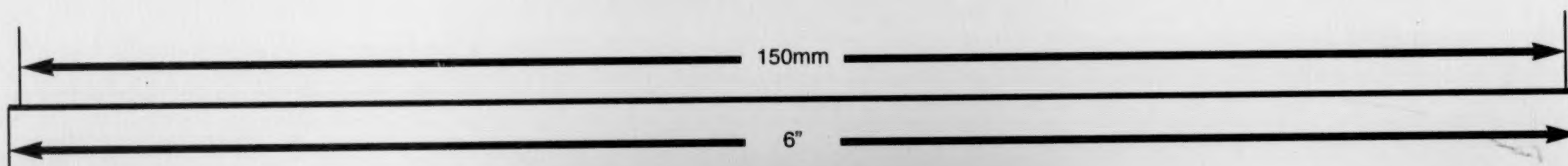
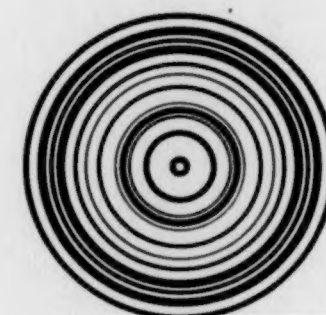
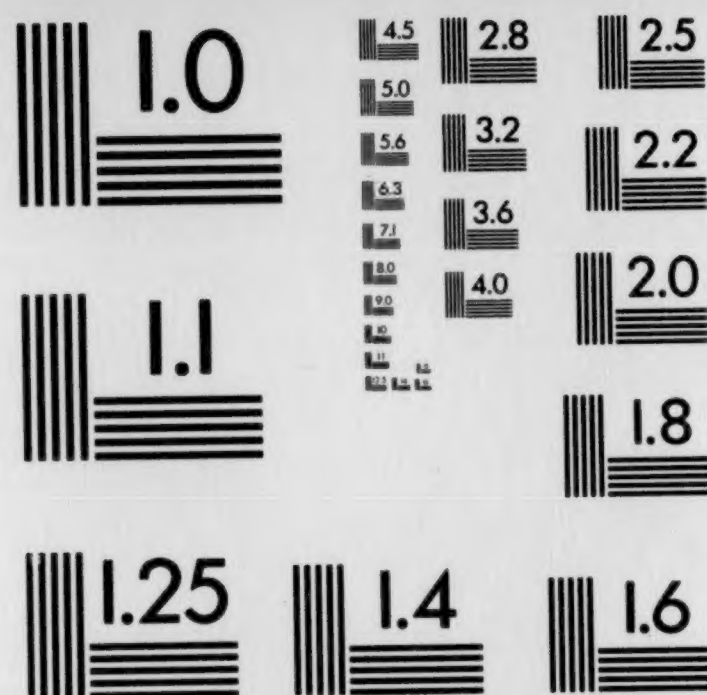
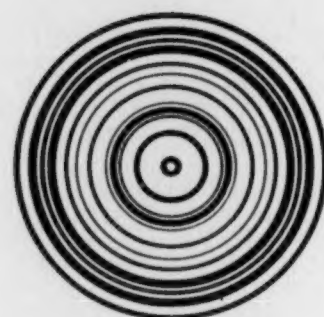
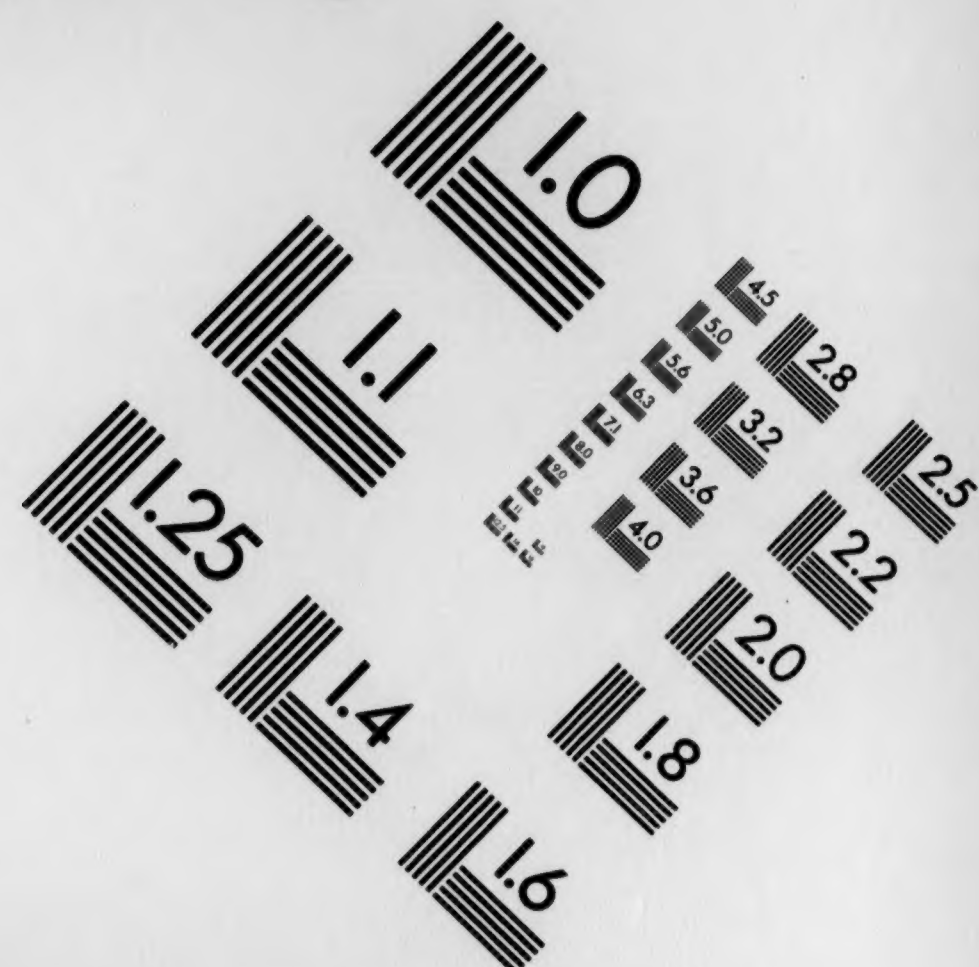
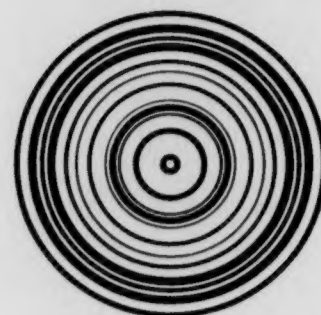
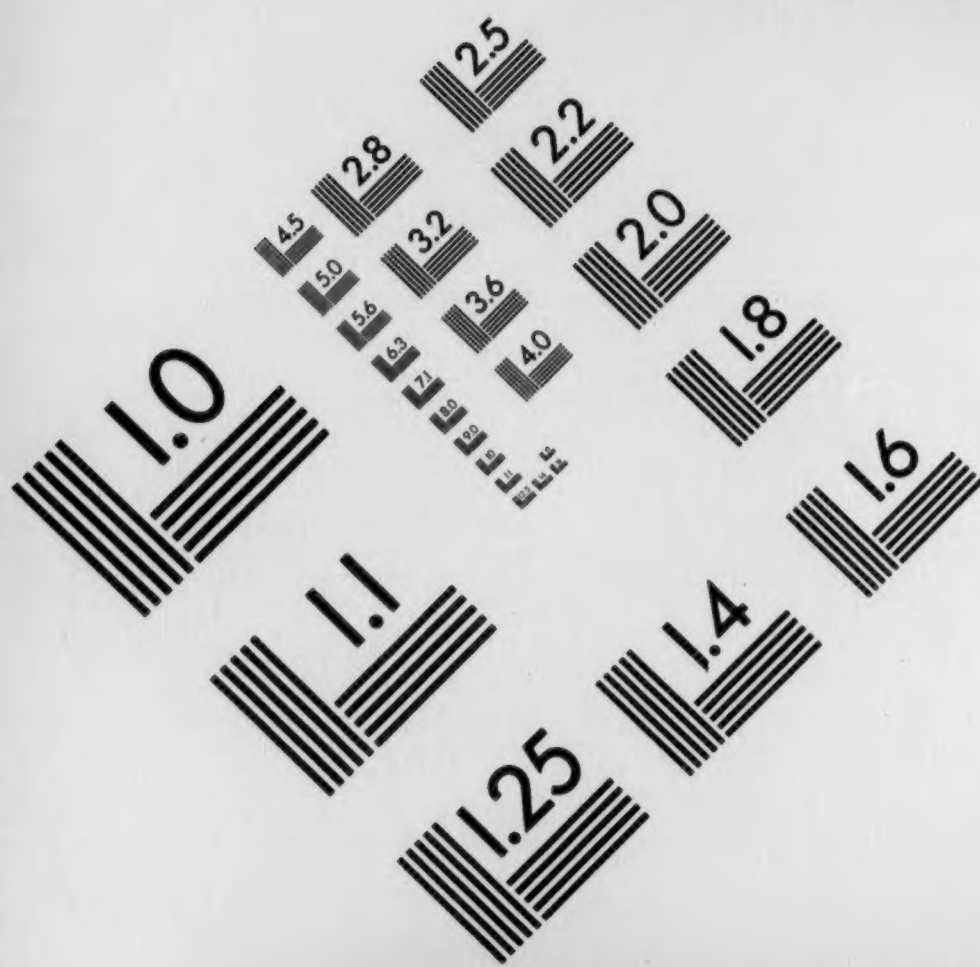

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

George

1870

Microfilmed 2004
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2004-1891.14

Frank, A. (Abraham)
Betser : a troyershipiel in
dray akten.
Varshe, 1922.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1891.14

Frank, A. (Abraham)

Betser : a troyershpiel in dray akten / Avraham Frank.

Varshe : [o.fg.], 1922.

60 p. ; 23 cm.

1. Yiddish drama.—lcsh
I. Poland-Warsaw

ID : NXYH01-B16343
CALL #: /9209

CC: 9114 DCF: [HBR]

Reduction ratio

X 10.0

אברהם פראנק

הער

פארלאג
די צייט

ווארשע

1922

ה/ג/א

9209

אברהם פראנק

ב צ ר

א טרויערשפיעל אין דריי אקטען.

צענטראלע יודישע ביבליאטעק
אין פריעסע איז

ווארשע 1922.

מין טאכטער — בללה-שרונה
בעהירמעס

נאכדריק פארבאטען.

Copyright 1922
by Sol Sheikewitz
New-York.

דרוקעריי
רעקארד
ווארשא דזיקא 18

איבערזעצונגען און פארשטעלונגען אויף דער סצע
נע, אן די ערליכניש פון מחבר — פארבאטען.

פערזאנען:

אביטול — דער ראש פון די לויים פון שטאט בצר.

עכסה — זיין טאכטער.

שלום — א גולה פון בארג אפרים.

ערשטער שטאט=וועכטער

צווייטער שטאט=וועכטער

א משוגענער

א פאסטוך

בן=חניאל — א שליח פון בארג אפרים.

לויים, מיידלעך, גוילים, זקנים און שופטים.

דאס ארט — בצר.

ציט — פון בית=שני.

...און עס זאל דאָרט אנטרונען ווערן דער, וועט
בער וועט א מענטשן אומבערן טויטן...
(במדבר ל"ה, י"א.)

ערשטער אַקט

פֿינצטערע נאכט. ביים ברונזען, לעבן טויער פון שטאָט, ברענט אַ שייטער. ארום אים, אין זייערע מאנטלען פאַרהילט, זיצן און דרעמלען: ביידע שטאָט-וועכטער, דער משוגענער און דער פאַסטוך. דער ערשטער וועכטער כאַפט זיך אויף, שטייט אויף, קוקט אַריין טיף אין דער פֿינצטערניש און רעדט צו זיך

ערשטער וועכטער

די נאכט איז שטיל און חושך היילט די וועלט:
אויך די שטערן האָבן זייער אויג צוגעמאַכט...

זינגט מאגאסטאנע

אה! י-י-י, י-י-י-י-י...!

א יאָמער פון הונגעריקע שאַקאַלן טראָגט זיך דורך אין דער לופט. דער וועכטער קלאַפּט מיט די הענט און שרייט זיי צו דערטרעקן. דער פאַסטאָר כאַפּט זיך אויף און שרייט מיט שרעק

פאסטור

מיינע עלענד-פארלאזטע שאף!

א קרבן וועט איר פאלן

אין די צײן

פון די הונגעריקע שאקאלן.

פאר שווינדל אין דער פינצטער, פון יענער זייט טויער לאָזן זיך הערן טריט

ערשטער וועכטער

זווער טוט וואנדערן אין דער מדבר־איינזאמקייט,

זווער טוט בלאַנדזשען אין ים פון חושך?

א שטים

א מענטש, א מידער וואנדערער, וועכטער!
שטיי אויף און עפן דעם טויער!

ערשטער וועכטער

אין תהום פון חשך ווער קאן דען אינטערשיידן
ווער א גואל-דם איז און ווער — א גולה?...
אויף דיין ארט מוזטו בלייבן
ביון ליכט פון מארגנשטערן.

א שטים

איך בין אנטרונען פון בארג אפרים,
נע ונד שוין דריי טעג
ביו איך בין אהער געקומען

דער משוגענער כאפט זיך אויף, הויבט אויף דעם קאפ און רעדט צו זיך

משוגענער

א מקום מנוחה? נישט דא,
ברודער, האסטו געטראפן!

צו זיך

פון פייער אין וואסער געלאפן...

לאכט

ערשטער וועכטער

אויב שוין דריי טעג טוסט זיך אין סכנה געפינען
שאדט נישט אויב דו וועסט דערווארטן ביז באגלינען.

דער צווייטער וועכטער כאפט זיך אויף און שרייט מיט כעס

צווייטער וועכטער

צום טייוול! יעדער מערדער טוט
אהער קומען, מיין שלאף
פון מיינע אויגן צו רויבן.

א שטים

האט דען דער חושך פון דער נאכט
דעם געפיל פון רחמנות בא אייך גערויבט
ברידער! עפנט מיר דעם טויער!

משוגענער

תחנונים... פחד... ארעם, א מענטש
מיט א נשמה פון א ווארעם...

ערשטער וועכטער

נאך א לאנגן ישוב-הדעת

דער טויער איז אפן, גיי וואש די פיס
און דערווארעם זיך באם פייער,
נאך ביון מארגנשטערן — בלייב זיצן
אויף דיין ארט.

ער עפנט דעם טויער, שלום קומט, א יונגער, קרעפטיקער בחור מיט ברייטע אקס-
לען. דער וועכטער דערלאנגט אים א לאנגל וואסער, באטראכט אים שארף און

רעדט צו זיך

ערשטער וועכטער

יונג, פריש, פול מיט לעבנס-לוסט
און שוין דעם טעם פון פלוט דערוואסט?

שלום

צו זיך

איך האב געמיינט:

מיד, פארשמאכט

וועל איך וואגלען אן א סוף,

עלנד און פארשטויסן.

אין דעם מדבר דעם גרויזאמען

ביו איך וועל א קבר

אין זיינע זאמדען געפינען.

נאך פלאצלינג איז א נס געשען,

א פונק פון טרייסט האב איך דערווען:

די טויערן פון מקלט קומען מיר אנטקעגן

„בא אונדז וועסטו א מנוחה געפונען...“

משוגענער

איך צווייפל אויב דער מקלט-שיין

וועט דיר דא אזוי ניחה זיין?...

צווייטער וועכטער

צום טייוול! איך האב נאך היינט

קיין אויג נישט צוגעמאכט!

שלום

מיין געמיט לעבט אויף צוריק.
עס זענען פאריבער
טעג נאָר דריי,
טעג — מיט אַ מרחק פון יאָרן
אַלץ פאַרלוירן, אַלץ פאַרשוונדן...
אַט שטיי איך אין פעלד פון מיין פאָטער
און אַרבעט זיך רויק און שטיל
אין וויינגערטער פרעכטיקע, תבואה פון גינגאָלד |
פון פרי — ביז דער טאָג גייט פאַרביי...
דאָן קומט אַן דער אָונט, און ליבע און פרייד
באַגלייטן מיך ביז צו דער היים.
אַ ווינטל אַ מילדער דערקוויקט מיין נשמה
איך פיל מיך צופרידן און ריין...
נאָר פּלוצלינג —
און גאָטס צאָרן האָט מיך געטראָפן,
שנעל איז מיין רו פון מיר אַנטרונגען;
מיטאַג-צייט, באַם וואָלד
בין איך מיט די פאָסטוכער געווען
און מיט זיי מיטאַג-ברויט געגעסן,
דאָן קומט אַ יונג מיט אַ געשריי:
„צוויי וועלף, צוויי רוצחים
האָבן זיך צווישן שאָף אַריינגעריסן...“
ענעל צום בויגן, פיילן פליען...
און גלייך אין ציל געטראָפן,
נאָר — צום אויער ווערט דערטראָגן
נישט קיין וואָיען פון קיין חיה
נאָר גסיסה-קרעכצן פון אַ מענטשן...
איך בין שנעל צום אָרט געלאָפן
און וויי! געטראָפן דאָרט
דעם קרבן פון מיין פייל...
פאַרגליווערט שוין, ווי אַ מאַרמאָר-שטיין...
אַ שרעק איז מיך באַפאַלן,
כְּהָאָב געשריגן מיטן גאַנצן מוח

און דאָס בת-קול פון וואָלד
האַט אָפּגעהילכט „רוצח!“
איך בין געלאָפן אין דער מדבר
אַ מקלט צו געפינען,
אַבער אויך דאָ טוט מיר
דאָס בת-קול נאָכצויאָגן...

משוגענער

דער מקלט איז נאָר אַ שוץ פון נקמה
אַבער קיין תרופה — פאַר דער נשמה...

צווייטער וועכטער

אומזיסט טוטטו ווערטער צו פאַרדאָרבן
און רויבן פון אונדז דעם שלאָף,
נישט מיר וועלן דיינע שופטים זיין,
אומזיסט דיינע רייד צו אונדז.

דער מורח הויבט אָן צו בלאַען, אַ מאַרגן-שיין שפּראַצט אויף, דער פּאָסטוץ קומט
פון באַרג

פאסטוץ

איך בין נאָר אייף אַ וויילע צום פייער געלאָפן,
אויף אַ רגע פאַרלאָזט מיין געצעלט,
איך קער מיך צוריק — אַן אומגליק, אַ צרה:
די ווילדע שאַקאַלן
האָבן צעריסן
פֿינף אַרעמע שעפעלעך.

משוגענער

זאָרג נישט, ברודער, זיי וועלן צום מקלט לויפן,
דאָן וועסטו דאָס אומשוואַדיקע בלוט אויסקויפן...

דער טאָג קומט אָן

צווייטער וועכטער

די נאכט איז פאַרביי, דער טאָג קומט אָן
שוין צייט פאַר אונדז צו גיין אין געצעלט.

ביידע וועכטער גייען אוועק, אויך דער פּאָסטוץ גייט מיט זיי. פון ביידע זייטן
באַרג קומען אָן מיידלעך מיט קרוגן אויף זייערע שולטערן, יעדערע וויל די ערשטע
צום ברוגען קומען. די ערשטע זינגט:

ערשטע מיידל

דאס מארגן-ווינטל קלאפט אין פענצטער
פוט צו מיר א וונק:
שטיי אויף מיידל, אראפ צום ברונען!
א בחור בעט זיך דארט א טרינק
וילסטו, מיידל, אים זוכה זיין
מוזטו די ערשטע ביים ברונען זיין!...

צו דער צווייטער

— — — — —
און די צווייטע?
זי האט פארשפעטיקט, די שוטה...

צווייטע מיידל

ניט דער ערשטער וועט ער שענקען
ליבע, טרייהייט אלס פרעזענט,
צו דער צווייטער וועט ער שטרעקן
פול מיט ליבע זיינע הענט.

וויסן בארג באווייזט זיך עכסה מיטן קרוג אויפן אקסל, זי הערט דעם געזאנג פון
אירע חברות און זי ענטפערט פון דערווייטנס

עכסה

— — — — —
און די דריטע?

ערשטע מיידל

זי האט געוויס אויף אים קיין שליטה

צו עכסה

דער מארגנשטערן האט גאר וואס אויפגעשיינט
און נאכוואס, טאכטער פון אביטול, ביסטו
אזוי פרי היינט אויפגעשטאנען?

עכסה

אויף א משמור אין בית-המקדש
האט בית-אביטולס צייט דערגרייכט
ביים מזבח אויף די טרעפ, טוען זיי
די קרבנות מיט לויב-געזאנגען
צו באגלייטן, מיט זון אויפגאנג
טוט מיין פאטער אין וועג זיך לאזן

12

צווייטע מיידל

און פארוואס טוט דיין פנים
אזוי אומעטיק זיין?

עכסה

א גאנצע נאכט בין איך ניט געשלאפן
א שרעקלעכן חלום האב איך געזען.

ערשטע מיידל

א חלום?

קום אהער, דערצייל

איך וועל דיר אים פותר זיין!

ביידע מיידלעך לויטן צו עכסה

עכסה

צווישן הויכע בערג
בלאנדזשע איך אן א שעור,
פלוצלינג-און פון די פעלזן-שפאלטן
דערשיינט א יינגערמאן
און בוקט זיך טיף פאר מיר.
זיינע לאקען-שווארץ, ווי פעך
אייזן-זיינע הענט
ליבע אין די אויגן
זיין גאנצער פנים בלענדט.
ער האט געזאגט צו מיר:
קום מיט מיר,
מיר וועלן וואנדערן צווישן בערג
אויף הויכע פעלזן שטייגן...
איך האב מיין האנט צו אים געשטרעקט,
מיר זיינען שטיל געגאנגען...
נאך פלוצלינג איז אויסגעוואקסן
א געשטאלט צווישן אונדז,
א געשטאלט פון א מענטשן-שקעלעט.
גרויזאם איז ער געווען
און פול מיט צארן;
ער האט זיין האנט
איבער אונדז געהויבן

און מיט זיין שטים געדונערט:
פארפלוכט זאלסטו אויף אייביק זיין!
ניט פארדעקן וועסטו בלוט
מיט ליבע-פיין, ראכע,
ראכע, שרייט מיין בלוט!...
און מיט א שרעקלעכער קראפט
האט ער אים אראפגעשליידערט
אין די תהומות...

צווייטע מיידל

פאלש זיינען אלע חלומות...

משוגענער

דער יינגערמאן, וואס איז דארט אומגעקומען,
איז יעצט צוריק אהערגעקומען...

די מיידלעך, וואס האבן נישט געשפירט ביו יעצט דאס א פרעמדער געפינט זיך
נאנט, דערשרעקן זיך און קוקן זיך אום צו דער צווייטער זייט ברוגען

צווייטע מיידל

אומזיסט געשראקן זיך,
דאס איז דאך דער משוגענער.

עכסה

אבער אויף מיין ערן-ווארט
נאך ווער דרעמלט דארט!

ערשטע מיידל

ביי גאט, א יינגער בחור!

צווייטע מיידל

ער האט זיך אויפגעכאפט

זי קריכן אראפ פון די שטיינער, גייען צום ברוגען, בינדן די קריגלעך צום שטריק
און לעזן זיי אראפ. עכסה בלייבט אויף איר ארט, פארקוקט זיך שטארק אויסן ייג
גענמאן. פלוצלינג שרייט זי אויס

עכסה

א, גאט איך שטוין,
צי איז עס קיין חלום!...

זי באהאלט זיך צווישן די שטיינער, פון ברוגען דערטראגט זיך דער געזאנג פון
די מיידלעך

דעם ראד מען דרייט,
דער קרוג ער גייט
טיפער, טיף אראפ.
דעם ראד מען דרייט
דער קרוג ער שטייט
א פולער אויפן קאפ.

פון טיפן קוואל
וואסער ריין-קריסטאל.
ווער א טרונק באגער
פריש און קיל,
ווער נאך עס וויל,
קומט אלע שנעל אהער.

צוריק איך לויף
בארג ארויף
מיד א וואנדערער דארט ליגט.

שנעל פון קאפ
דעם קרוג אראפ

מיט וואסער אים דערקוויקט!

זי שטעלן די קריב אויף די אקסלען און גייען אהעק. עכסה בלייבט אליין, קוקט
צווישן די שטיינער און רעדט צו זיך

עכסה

יא, דאס איז ער, דערזעלבער.
ער האט זיין שבועה נישט געבראכן
און איז אהער געקומען

זי קוקט זיך ארום און זעט אז אירע חברות זיינען שוין נישטא

איך מוז אהיים לויפן
מען ווארט אויף מיר.

זי שעפט אן וואסער און לעזט זיך בארג ארויף, פלוצלינג קערט זי זיך אום און
רעדט מיט שרעק

אבער ווי אזוי קומט ער אהער?
א, גאט מיך שרעקט!

צי האט ער זיין שבעה
מיט בלוט באדעקט?

זי דערווייטערט זיך לאנגזאם. פון בארג קומען אן א מחנה לויים מיט פערק און
שפיל-אינסטרומענטן באלעדן. פארויס — אביטול מיט זיינע זין. די וועכטער קו-
מען, עפענען דעם טויער און בוקן זיך טיף

וועכטער

זאל אייער וועג מיט ברכה באגלייט זיין.

אביטול

דערזעט שלומען באם ברונען

און ווער איז דער?

ערשטער וועכטער

נאך באנאכט האט ער געטון
באם טויער קלאפן.
ער זאגט: פון בארג אפרים
איז ער אהער געקומען
א מקלט זוכן.

אביטול

זאל ער קומען און אליין
זאגן זיין באגער.

דער וועכטער ווינקט צו שלומען. שלום קומט און בוקט זיך מאר אביטולן.

אביטול

ווער ביסטו, יונג,
און פון וואנען טוסטו קומען?

שלום

פון בארג אפרים טו איך קומען
איך בין דער זון פון מנוח האפרתי.

אביטול

אין דו ווי הייסטו?

שלום

שלום.

אביטול

זאג, דו זון פון מנוח,
וועלכע זינד, האט דיך
פון דיין מיטערהיים
צו אונדז געבראכט?

שלום

אין די סטאדעס
פון מיין פאטערס שאף
האט זיך א וואלף באוויזן.
איך האב געצילט
מיין פייל צום וואלף
און — — —
אין א מענטשנס הארץ געטראפן.

אביטול קוקט אים שארף אן און רעדט צו זיך

אביטול

דאס פנים אומשילדיק,
תמימותדיקע אויגן,
ווער קאן דען דעם תהום פון
א מענטשנס הארץ דערגרייכן?

צו שלומען

אויף מיין וועג צו גאטעס-הויז
וועל איך טון צום בארג אפרים גיין
און אלעס זיך דערוויסן.
און יעצט, מיין זון, שטארק דיין געמיט,
שטייג דא אויפן בארג
גלייך צו יהורמס הויף

ווייזט אים מיט דער האנט

אין זיין וויינגארטן וועסטו
ארבעט געפינען, און אין ארבעט
וועסטו א נחמה צו דיין
באטריבט געמיט געפינען.

אביטול לאזט זיך גיין, נאך אים די באנצע מחנה. שלום שטייגט לאנגזאם אריסן
בארג און רעדט צו זיך

שלוש

צי וועט מיין ליבע
א טראָפּן טרייסט אין
מיין טרויער-פעכער זיין?...

פון בארג קומט אים אנטקעגן עכסה. ער דערזעט זי און שרייט אריין
עכסה!

מארהאנג

צווייטער אַקט

פארנאכט. אויסן מארק-פלאץ, וואס איז ארוםגעבויט מיט קליינע היילע-און
געצעלטן, איז א גרויסע באוועגונג. מענטשן, יונגע און אלטע, שטייען מחמתווייז
און שמועסן. פון בארג-אראפ קומט צולויפן דער צווייטער וועכטער, שרייט און
זינגט.

צווייטער וועכטער

צום טויער אראפ,
צום טויער אראפ,
בית-אביטול קומט,
בית-אביטול קומט!

פעק אין די הענט,
אויף די פלייצעס פעק,
אויך די קעמלען פול-געלאדן
מיט כל טוב פולע זעק!

מבואות, מעשרות
פירות און מתנות,
האָניג, וויין און איילן
פעסער גאנצע ציילן!

און פון רינדער, שאף,
פעסע קי לרוב

גייצן אויפן סוף!

צום טויער אראפ,
צום טויער אראפ,
בית-אביטול קומט,
בית-אביטול קומט!

אלע רינגלען ארום דעם וועכטער. פון די הייזער באווייזן זיך הייבער און מירלעך.
דער גערויש ווערט פון מינוט צו מינוט גרעסער, אלע לויטן. פלוצלינג באווייזט זיך פון
בארג אביטול מיט א מחנה לויים, אלע מאכן זיי א וועג. די זקנים טרעטן פארויס,

אביטול

וואס הערט זיך אין שטאט,
און דאס פאלק וואס מאכט?

די זקנים

מיט פרידן אייער קומען
און מיט ברכה ווערט באגעגנט.

אביטול

אויסדערוויילטע פון פאלק, קינדער פון שבט לוי!
א בית-המקדש ברכה טו איך פאר אייך דא ברענגען.
פעסט און זיכער זיצט דאס פאלק פון דן ביז באר שבע
יעדער אונטער זיין וויינישטאק, יעדער אונטער זיין פייגנבוים.
און אלע וועגן, וועלכע צו
דער הייליקער שטאט טוען פירן,
זענען מיט עולי-רגל פול.
תרומות — איינלען-לאסט, מעשרות גאנצע בערג,
עולות, שלמים גאנצע סטאדעס...
פון פרימארגן, דער מזבח,
צעטרעגט פון זיך דעם קטורת-דאמף
און ביז אונט אויף זיין דוכן
זינגט דער לוי, זינגט און שאלט.
און די בשמים-ריחות, מיט די איידעלע פלי-זמר,
באגלייט דאס פאלק מיט פריידע טענער:
הללויה! הללויה!

אלע

הללויה! הללויה!

אביטול

הללויה! נעמט די אלע מתנות
און זאל עס אייך פאר א צייכן פון ברכה זיין.

ווענדעט זיך צו די גוים

און איר, גוים, אויך פאר אייך האב איך געטון ברענגען
מתנות און ברכות פון אייערע קרובים.

פלוצלינג שטעלט ער זיך אפ, זוכט עפעס צווישן די גוים און נאכדעם ווענדט
ער זיך צו די זקנים

יא, און דער יונגער גולה פון בארג אפרים,
ווי פירט ער זיך אויף, וואס טוט ער?
איך האב געפארשט זיין טאט — אבער אומזיסט.

ווענדט זיך צום וועכטער

אויף מארגן טו אים צו מיר בעטן.

איינער פון די זקנים

פון דער צייט, ווי ער האט געטון אהער קומען
טוט ער באטריבט אומגיין צווישן די סטאדעס
עלנט, ווי א שטיין.

אביטול

מיר וועלן נאך טון רעדן וועגן דעם,
און יעצט, ברידער, קומט צו מיין געצעלט
אויף א געדעמפטע שאף, געזאנג און וויין
וועלן מיר זיך אביסל משמח זיין.

אלע

הללויה! זיי געבענטשט פון גאט
בית-אביטול!

די זון גייט אונטער. דאס פאלק הויבט אן זיך פונאנדערצוגיין. אביטול, אין בא-
גלייטונג פון זיינע זין, שטייגט צו זיין געצעלט. עכסה קומט אים אנטקעגן.

עכסה

וואס מאכסטו, טאטע?

פאלט אין זיינע ארעמט

אביטול

קינד מיין טייערע, טרייסט פון מיין נשמה

זיי פון גאט געבענטשט.

ער זעט זי איבערן קאפ און באטראכט איר שטארק

אבער זאג מיר, קינד, ווארום

טוטו אזוי זיין פארצאגט,

און אין דיינע אויגן טוט

א טרויער-וואלקן שוועבן?

עכסע לאזט אראפ די אויגן און נאך א קליינע פרויז ענטפערט זי

עכסה

איך האב שטארק געבענקט,

ווייל לאנג האט דין וועג געדויערט.

זי באפרייט זיך פון זיינע ארעמע

די זון פארגייט, דער אונט קומט

איך מוז צום טאג איילן

די שאף א היים צו טרייבן.

גייט אוועק

אביטול

מיין געמיט איז באטריבט, דאס הארץ ברומט

גייט לאנגזאם און רעדט שטיל

איך פיל, דאס פון אפרים

דער אומגליק צו מיר קומט...

עכסה קערט זיך אום, קוקט נאך איר פאטער און רעדט צו זיך

עכסה

לאנגזאם, שטיל טוט ער שפרייזן

דעם קאפ אראפגעבויגן,

פארצאגט איז זיין גייסט,

דערשלאגן זיין געמיט,

האט טראכט ער יעצט, דער אלטער?

צי זענען די פארבארגענישן פון מיין הארצן

פאר אים אנטפלעקט געווארן?

צי פילט ער שוין, אז די אומשוילדיקע

טאכטער-ליבע ווערט גערויבט פון אים?

און א פרעמד פייער, א פייער פון יוגנט-ליבע

טוט אים פארפייטן...

א! מיין הארץ איז שטיינער-שווער!...

א שטים פון א פאסטוך-פייפל דערטראגט זיך פון דער נאנט, עכסה מיט שרעק

ער קומט אהער!

עס באווייזט זיך דער פאסטוך מיט זיין סטאדע, אויך שלום גייט נאך זיי

פאסטוך

ליידיק שוין דער פלאץ. איך האב געטראכט:

א רחמנות אויף די שאף, זאלן זיי זיך

נאשען ביז זיין אונטערגאנג,

אבער — איך האב פארזוימט.

געזאגט און טענץ פארשווינדן שוין

פוסט ארום — נאך איך אליין, אליין...

עכסה

זארג ניט, האסט נאך ניט פארשפאטיקט,

נאך אייל צום ברונעם, די שאף כרינק אן,

און שנעל צום פאטערס הויף לויף,

נור א פעט שעפסל נעם מיט מיט זיך

ווייל באלד זאמלט זיך צענויף

דאס גאנצע פאלק צו דער סעודה

אין כאטערס הויף.

דער פאסטוך מיט דער סטאדע פארשווינדן. שלום בלייבט. עכסה ווענדעט זיך צו אים.

און דו, שלום, פארוואס ליגסטו

גאנצע טעג אין דיין פאסטוך-צעלט?

אין אויך היינט ביסטו ניט געומען

מקבל פנים זיין מיינע געסט?

דו ווייסט דער ראש-העיר

האט זיך דאך געפרעגט אויף דיר!

שלום

ניט קיין שפילן, קיין געזאנג

קאנען א דערפרישונג זיי,

צו א הארץ, א קראנקס.

ניט קיין יובל, ניט קיין טאנץ

קאנען צו דעם גולהס ווונדן

א רפואה זיין.
ווייט אין פערער, גרינע לאנקעס
דארט אין איינזאם פאסטן-צע"ט,
וועל איך בלאנדען און באהעפטן
זיך מיט מיין מזל-שמאץ...

נאך א קליינע פויזע

א, דו האסט געזאגט, דאס דער
יאש-העיר האט זיך געפרעגט אויף מיר
זאג מיר, וואס זאל עס באדייטן?
ער האט דאך נאך איין איינציק מאל
מיין פנים געטון זען, און כמעט
ווי ער וואלט מיר ניט געטון קענען?

עכסה

פון בית-המקדש און פון דער שטאט ירושלים
האט מיין פאטער געטון א ברכה בר, נגען
אויך פאר י דן פון די גולים, האט ער
מתנות פון זייערע היימען מיטגעבראכט
אויך זיך האט ער געזוכט,
און ווייל ער האט זיך ניט געטראפן
האט ער דעם וועכטער באפוילן
אויף מארגן זיך צו אים פארבעטן.

ש"ס צו זיך, רעדט מיט

שלום

וואס זאל עס באדייט? איז ווירקליך
דער סוד כון מיין הארצן אנטפלעקט שוין פאר אים?
איך האב געמיינט: די ליבע וועט
א מקל' זיין פאר מיר, אבער מיין הארץ,
מיין הארץ קאן קיין רו פאר זיך געפינען...
חלומות פאלע האבן מיך
אין תהומות בלוט געטובלט
און פוסטע האפענונגען האבן, נעצן —
זינד ארום מיר געשפינען.

זיין! איך האלט עס מער ניט אויס
צעפליק, מיין הארץ, דעם סוד, הויך זאג אלץ אויס:
צו עכסה

פארציי מיר, עכסה, דו האסט געגלויבט אין מיר
און איך האב זיך גענארט
און דעם אמת פון מיין בלוט-טאט
האב איך ביז יעצט בא זיך פארשפארט.
אבער יעצט זיי וויסן,
דאס די אימשולדיקע ליבע-בלוט
טוט מער אין מיר ניט ברויזן,
נאר אן אנדער קול, א נקמה-שטים
טוט שטענדיק קלאפן אין מיין מוח:
— — — — — "רוצח!"

עכסה

מיט שרעק

איך פארשטיי ניט דיינע רייד, שלום,
דערקלער זיי מיר, איך בעט זיך!

שלום

וועט מיר דען גרינגער ווערן, אז איך וועל
אויף מיינע זינד זיך מתודה זיין?
אדער קאן איך דען א טרייסט, א רו געפנען
זען אפילו איך וועל וויינען, שרייען?
די אומשולד פון מיין יוגנט
איז מיט בלוט באשמירט,
די חלומות פון מיין גליק
האב איך פארקויפט דעם שטן;
און מיט א קין-צייכן אויפן שטערן
טו איך וואגלען, בלאנדזשען,
און א שטים פון נקמה,
א קול פון שרעק
יאגט מיך נאך און שרייט מיט גלוט:
בלוט, בלוט, בלוט!...

עכסה

וואס הער איך, גאט!
ווי, א שרעק באפאלט מיר!
זי פאלט אין זינע ארענט, אבער ער שטופט זי אפ פון זיך

שלום

ווייך פון מיר, ווייט אנטלויף
פון מיין זינדיק, שמוציק גוף,
און דיין ליבע קנויט, צערייט
צעשפרייט, צעווארף אים,
דו אומשולדיק, דיינעס קינד,
צו דעם מדבר'ווינט
און ווייט אצינד,
דאס דער מזבח פון מיין ליבע
איז באפלעקט, באשמוצט...
און מיין נשמה גליטשט זיך,
זינקט אין תהום...

עכסה

אומזיסט טוסטו זיך פייניקן, שלום,
דו האסט געטויט, אבער דורך א צופאל.
און אפשר? — — —
אפשר דאנק דעם צופאל, ווייל
דיין ציל האסטו דערגרייכט
נאר דורך דיון פיל...

שלום

א צופאל? דו גלויבסט אזוי.
אבער ווייט אצינד און פארשטיי
דאס אלץ, וואס ביז יעצט האבן
מיינע לעפצן צו דיר גערעדט
איז — טרוג און שקר!

עכסה

כמין גאט, איך שטוין!
צי האסטו מוטויליק געצויגן דיין בויגן
צו א מענטשן, אן אומשולדיקן
און אלץ צוליב מיר? אה!
שרעקלעך איז מיר, וויי!

ברעכט די הענט און וויינט ביטער

שלום

צי אזוי, צי אזוי —
מיין בויגן האט א נעץ פאר מיר געשפונען
און אויפן וועג פון מיין שטרעבן ביזן ציל
האב איך דעם שטנס שפאט געטראפן
נאך א קליינע ר פו זע
אויף שיינע לאנקעס, צווישן סטאדעס שאף,
האט דעם פאסטוכס פייפל
געקויקט, געשטילט
דעם פלאם פון מיינע יוגנט-תאוות.
פלוצלינג, האט דער שטן אנגעצונדן
אין מיר זיין תאוה-פייער
און מיין רוי בארויבט...
איך האב זיך גערענגלט — נאר אומזיסט...
דאן האב איך מיינע שאף פארלאזן
צו גאטס הויז געלאזט זיך גיין
איך האב געגלויבט —
אין די געזאנגען פון באם מזבח
דערמוטיקן מיין גייסט,
שעפן פרישן כח.
נאר דאן האסטו זיך פאר מיר באוויזן,
א נייע וועלט האב איך דערזען
— — — — —
אין מיין הארץ נאך דיר געגאנגען...
און אין יענעם אונט באם
בלאסן לבנה-שיין
האסטו א רעטעניש אנטפלעקט פאר מיר:
מיין געבירט-ארט — בצור.

א בת לוי פון צווישן די
מקלט-וועגט בין איך...
.....
וועלטן פולע מיט דמיונות:
צוקונפט — בלענדנדע חלומות
און א גרענעץ, און אן ער,
נאך פלוצלינג ווערט אלץ צ רונען
מיין ליבע-פלאם צעשוועמען
און מיין נשמה באפאלט א שרעק...
ענג איז מיר די וועלט
מקלט-וועגט האבן מיך פארשטעלט
אין מיין ליכט געמאכט צו נעכט,
איך האב געשווירן ליבע,
טרייהייט האב איך געשווירן
און מיין שביעה איז פארשוועכט...
און אז איך האב זיך אומגעקערט
צו מיין פאטערס הויז
האב איך געפלאנדזשעט און געזוכט —
מיין נשמה האב איך געזוכט...
און טאג און נאכט
האב איך געטראכט:
ווער וועט מיך פירן,
ווער וועט מיר עפענען
די טויערן פון בצר...
און א שטן בת-קול
האב איך געהערט פון ארט:
הער מיין ווארט!
דו זוכסט א וועג
אין איינציק וועג איז דא —
— — — — — בלוט...
און א וועג האב איך געמאכט זיך...
.....
מיין ליבע איז אומגעבראכט
און דער שטן לאכט, ער לאכט...
עכסה קוקט אויף אים מיט מיטלייד
עכסה
בארויך דיר, גענוג שוין, שלום,

צו באטריבן דיין געמיט,
צום קיין טרערן, קיין געוויי
וועלן לינדערן דיין חונד.
צור איין איינציקע טרייסט איז דא
פאר דיין צעווייטאקט הארץ —
א גלייכן חלק אין דיין שולד
טראג איך אויך אויף זיך...

שלום

פונד ייד, עכסה, דען דיינע רייד
פארטאפלען מיין יסורים-קוואל,
אומשולדיק און ריין ביסטו געווען
און אזוי ביסטו ביז יעצט געבליבן,
א נעסט פון זויבער-ליבע האסטו
אין דיין הארץ געבויט,
דו האסט געהאפט, געווארט אויף מיר
אזו יעצט, ארעמע, ביסטו אפגעגארט
יך האב מיין קדושה אליין פארשוועכט...

עכסה

באדענק זיך נאך, באטראכט זיך רויק
און דאן וועסטו פארשטיין,
דאס גיט פאראומדייניקט מיט בלוט
האסטו די אומשולד פון אונדזער בונד.
מיט דעם קרבן פון דיין פייל
האסטו נאך די מקלט טויערן
פאר דיר געעפנט.
און איך — טאפלט ליבע, טאפלט טרייהייט
וועל פארגילטן אין דיין שוים
און אויף דעם מזבח פון דיין הארצן
וועל איך מיין נשמה מקריב זיין!...
פאלט אין דינע ארעמט

שלום

שטערן פון מיין האפענונג.

דו באווייזסט דיין שיין צוריק צו מיר
 טרייהייט, ליבע, שווערסטו,
 ווילסט זיך מקריב זיין פאר מיר?
 און איך? אה, ווי ווייט בין איך פון דיר,
 ווי טיף איז דער טרויער-זהום צווישן אינדרו
 דען ווי קאן איך טראכטן וועגן דיר
 ווען די אויגן פון מיין קרבן,
 אויגן פיל מיט טיט-ים רים
 און צער פון אפגעשניטענעם לעבן,
 טוען מיר באגלייטן אומעטום
 און שטענדיק, שטענדיק
 מאנען זיי זייער בלוט-חוב טון מיר? ...
 ניטאָ פון זיי קיין וועג צו אנטרינען
 ניטאָ און אהינצוקומען...

עכסה

מיינע האַפנונגען מאַכסטו צונישט
 טוסט מיך פייניקן אומזיסט
 שלום, שוין איינמאל האַסטו באַצאָלט
 מיט אַ נפש פאַר אַ נפש
 און יעצט אַ צווייטן מאל ווילסטו
 מקריב זיין אויך מיך?
 וואָס נוצט דען מיר מיין לעבן
 ווען דו ביסט נישט מיט מיר?
 האָב רחמנות, באַרויך דיך
 לאָז נישט אויסגיין מיין נשמה
 אין דעם בענקנס-וואַס.

שלום

פאַרציי מיר, עכסה, דאָס דעם לאַסט
 פון דיינע שמערצן קאָן איך, ליידער,
 נישט גרינגער מאַכן.
 צי קאָן איך דען מיין אומשולד-ליבע,
 וועלכע כּהאַב אין טייכן בלוט פאַרלוירן
 צוריק געפינען און זיי ריין צו וואַשן?

עכסה

ניין, שלום, האַכט גאַרניט פאַרלוירן
 און פון דעם טאָג, זינט איך האָב דיך דערקענט
 ביסטו אַנדערש נישט געוואָרן
 אומשולדיק און ריין ביסטו, ווי געווען.

נאָך אַ קורצער פּריווע

און איך דער גואל פון דיין קרבן
 נישט פון דיר וועט ער ראַכע זוכן,
 אויף בלוט וועט ענטפערן נאָר דיר,
 ווער מויערן האָט געבויט אַהער...

שלום

די מויערן פון בצר, זאָגסטו
 וועלן ענטפערן אויפן בלוט.
 אָבער דו ביסט זיך טועה, עכסה,
 נישט פאַר מיר האָט מען שוין מויערן געבויט
 נישט פאַר מיר, וואָס באַדט זיך מוטויליק
 אין אומשולדיק ריינעם בלוט...
 בצר איז נאָר פאַר אַ שונג אַ שוין,
 אָבער נישט פאַר אומרעכט, שמוץ!..

עכסה

דו ביסט שרעקלעך, שלום!
 אָבער זאָג מיר: טוט דיר אַזוי שטאַרק
 דיין געוויסן שטראָפן,
 אָדער נאָר אַ מורא פאַר נקמה
 טוט אויף דיר איר אימה וואַרפן?
 אלץ איינס פאַר מיר
 ביזן גרוב בין איך מיט דיר,
 ביז מיר וועלן דו געפינען!

מן כאַרג קומט אַן דער משוגענער, שלום און עכסה שפירן נישט. ער גייט צו
 נאָנט צו זיי און רערט צו זיך

משוגענער

אַ ליבע-שפּיל אין מיטן דרינען...

עכטה און שלום שפרינגען אויף פון זייערע ערטער. עכטה אנטלויפן געשווינט.
שלום בלייבט אויף זיין ערט. דער משוגענער גייט צו לאנגזאם צו שלומען

זי איז זיך, אנטלאפן
און דיר געלאזן שטיין
— — — אליין...

ער קוקט שארף אויף שלומען, און נאך א קליינער פויזע
גייט עס אלץ צום טייל!
באטראכט נאך גוט און קוק
איך טראכט דאס שטענדיק —
„די וועלט, זי שטייט נאך אויף שחיטה,
אלץ שעכט!
וויסטו ניט שעכטן און האסט געשאכטן
ביסטו א גולה
וויסטו שעכטן — גיי צו גאטס הויז
און שעכט אן עולה...
דער אונטערשייד איז נאך אין דעם,
וואס דאס איז א מענטש
און יענץ — א בהמה...“
זאג, בן-אדם! רעד איך אמת
אדער ניט?

שלום קוקט אים אן כארו ונדערס

שלום

זוער ביסטו, און וואס טוסטו דא?

משוגע. ער

איך בין דערזעלבער, וואס דו
און אויב מיין נאמען וויסטו וויסן?
טראגן מיר ביידע דעם זעלבן:
אדער רוצה, אדער גואל...

שלום קוקט אים אלץ אן, פלוצלונג דערמאנט ער זיך און רעדט צו זיך

שלום

דאס איז דאך דער משוגענער.

משוגענער

א ים פון טרערן, א תהום פון יסורים,
דאס איז די וועלט,
און אויב אמאל האסטו איין אומגליקלעכן נפש
פון דער וועלט ווייניקער געמאכט
טראגסטו שוין דעם נאמען רוצה,
און אין מקלט האט מען דיר פארשפארט.
און איך זאג — גיין!
די אומגליקלעכע נשמה האסטו
פון יסורים-תהום אויסגעלייזט
בישט רוצה, נור א גואל ביסטו!

שלום

דאל, צי רוצה, אלץ איינס.
אדער זאג מיר ווי קאן מען
דייניקן דעם פלעק פון בלוט?
און מיט וואס פארלעשט מען דעם
פייער פון זינד-בלוט?

משוגענער

פארן מענטשן איז נאך גוט
בלוט — פאר בלוט...

שלום

און דער מקלט — נאך וואס איז ער?
די מויערן, צי שיצן זיי?
קאנסטו דען פון זיך אליין אנטלויפן
און פון זינד אנטרוגען ווערן?
מיט באגייסטערונג

אה! מקלט, מקלט, פארפלוכט זאלסטו
פאר מיר אויף אייביק זיין!
נאך א געץ האסטו פאר מיינע פיס פארשפרייט
דיינע טויערן האסטו פאר מיינע זינד געעפנט
נאך ניט פאר מיר...

פארפלוכט זאָלסטו מיר, בצר, זיין
פארפלוכט זאָלסטו פאר מיר אויף אייביק זיין!...

משוגענער

דיין כעס, ברודער, וואָלט נישט געווען אומזיסט
ווען שטיינערנע ווענט
וואָלטן ענטפערן געקאָנט...

שלום

צי איך האָב רעכט אָדער נישט גרויס איז מיין חיי,
נאָר ברודער, פארצי, הער אויס מיינע רייד,
מיין האַרץ וועל איך פאר דיר אַנטפלעקן
פילייכט וועל איך אין רייד
א נחמה געפינען:
אן אומשולדיק — צנועהדיק בלימל
האָב איך פון דערווייטנס דערזען,
פארבלענדט איז געוואָרן מיין אויג
מיין האַרץ איז פארוואַנדלט אין פלאַם...
אַבער קומען צו איר איז אוממעגלעך
— מיט דערנער פון מקלט
איז זי באַוואַקסן געווען...
כ'האָב גענומען פארגיכטן די דערנער,
מיין האנט איז מיט בלוט פול באַדעקט.
איך רייניק און וואַש מיינע הענט,
נאָר אומזיסט — דען אויך מיין האַרץ איז פארפלאַקט...
זאָג מיר, איך בעט דיר, מיט וואָס קאָן מען וואַשן
דעם בלוטיגן פלעק פון מיין האַרץ?
און אומשולדיק-תמימותדיק קומען צוריק
צו מיין שרעקלעך פארלוירענעם גליק?...

משוגענער

פרעגן נאָכן טון, ברודער, איז נישט גוט.
ביזן גרוב וועסטו נישט אָפּמעקן דעם פלעק פון בלוט...

שלום

ווי אַלזאָ, פריינט, נישטאָ קיין אויסוועג

און אין מיינע זינד וועל איך אייביק כרינקען, זינקען,
די פרייד פון מיין ליבע צום ווינט פארשפרי
און אליין, מיט א קין-צייכן אויפן שטערן,
און מיט הענט אין בלוט פארשמוצט,
וועל איך וואַנדערן, בלאַנדזשען דאָ און דאָרט
צווישן פעלזן-שטיינער, מדבר-ווייטקייטן
אין די נאָרעס פון די הונגעריקע שאקאלן,
און דאָרט — אין דער פינצטערניש פון דער נאכט
וועל איך קלאָגן מיט זיי צוזאַמען
אויף מיין שווערן, ביטערן גורל?..

משוגענער

וואַנדערן אין דער מדבר, אָדער ליגן אין אַ וואַרעם בעט
זיי ביידע, ברודער, וועלן גאָרניש העלפן — ס'איז שפּעט...

שלום

אָדער, איך וועל צו מיינע שופטים בעטן
אין זאָגן זיי: „האָט רחמנות, עפנט מיר דעם כויער
זון פון אונטער דעם מקלט-שלאָס לאָזט מיך פריי“,
און דאָן, דאָן וועל איך פון זיך אליין אַנטלויפן
איינע דעם שייד-וועג וועל איך בלייבן שטיין
ון צו דעם נרשטן וואַנדערער וועל איך שרייען, בעטן:
„גאָט אויס דאָס בלוט, האק אָפּ מיין גאָסן
און פון דעם יסורים תהום טו מיך רעטן...“
אַ גאולה איז נאָר איינע פאָראַן — דער טויט
און נור דער פגור פון מיין גוף וועט אַ מצבה בלייבן...

משוגענער

אַבער געדענק, פאָרגעס נישט:
בעפאָר דו וועסט פון דאָנען גיין,
פאר דעם נייעם גואל — אַ מיידל
דאָ אַנצוגרייטן אַ שיינס...

שלום

דו שפּאַטסט פון מיר און אויף מיינע ווונדן

טוטטו זאלץ נאך שיטן?
 פילן פול מיט גיפט טוטטו
 אין מיין הארצן צילן
 דו שפאטסט, דו אומגליקלעכער, אזוי ווי איך,
 ברודער צו מיין אומגליק! — דער אונטערשייד איז נאך
 וואס דו האסט טיף אין הארצן
 דיין געשריי פארשט קט
 אין דיין טרערן-קוואל,
 ווי א ביבער-גאל
 שלינגסטו שטיל, גאנץ שטיל...
 ווען קיינער זעט נישט — יאמער, צער,
 און פאר דער וועלט — א משוגענער, א נאר...
 זאג, אומגליקלעכער, אנטפלעק דעם סוד,
 דעם גרויסן סוד פון שווייגן?...

משוגענער

שווייגן אדער שרייען — אלץ איינס,
 שרייען הייסט נישט זיין גערעכט
 און שווייגן — אומגערעכט...

שלום

שווייגן און ווען איך וועל מיין מויל פארשטאפן
 און פאר מענטשן פארבארגן מיין געשריי,
 וועט דען קלענער ווערן מיין וויי?
 ליידן, שווייגן, ביז דאס הארץ וועט פלאצן
 ניין! שווייגן קאן איך נישט, ניין!

קליינע פויזע. פלוצלונג מיט אויפגענונג

— — — — — אין אפער
 אפער וועל איך זיך צום מדבר הענדן?
 קוק! ברייט, אימזנדלעך גרויס איז ער
 צו אים וועל איך זיך בעסן, זאגן:
 „מדבר! נעם מיך צו, אן פחד, אן מורא,
 וועל איך צווישן דינע ברייטע ווייטקייטן
 אויף אייביק, אויף אייביק פארלוירן גיין“...

שטימען פון געזאגט און שפילן דערטרעגן זיך, אויסן פלאץ באזייען זיך מחנות

מענטשן, א שייטער צינדט זיך אן, מען ברענגט א שעפט און מען בראט אויף
 אים, אנדערע לאזן זיך אין א טאנק, שלום בלייבט אויף זיין ארט. דער משוגענער
 לאזט זיך גיין

משוגענער

סיי פארן שוגג, סיי פארן רוצח
 וועט זיין פריילעך,
 אויף טענק, געזאגט און וויין
 וועל איך אויך גיין זיך משמח זיין...
 ער גייט אהעק, דער גערויט אויסן פלאץ וואקסט פון מינוט. איינער ברענגט
 קיין פול מיט פרישע פרוכט, טיילט יעדן און שרייט.

איינער

טייטלעך, פייגן, באקסערן און נישט
 פאר אייך א מתנה פון ראש העיר..
 ווער עס וויל, שטרעק די האנט
 גיכער קום, לויף צו מיר!..
 אויסן פלאץ קומט אן אביטול אין באגלייטונג פון די זקנים.

אביטול

ביז מען וועט גרייטן די סעודה
 לאמיר דא אונטערן בוים זיך אפרוען
 און דערווייל זאלן די הארפן שפילן,
 די יונגען זינגען און די טעכטער
 אין טאנק ארויס.

זיי זענען זיך אונטער די בוים, איינער שטעלט זיך און זינגט

איינער

יובלט שאלט, זינגט מיט מיר
 פאר דעם כבוד פון ראש העיר!

פון ים צו ים, פון טייך צו טייך
 ווער איז גרויס, ווער איז רייך?
 דאס איז דער ראש — אביטול!
 דאס איז דער ראש — אביטול!

און באם מוזת אויפן שמינית
דער באצויבערט מיט גנינות?
דאס איז דער ראש — אביטול!
דאס איז דער ראש — אביטול!

אלע

יובלט, שאלט, זינגט מיט מיר
פאר דעם כבוד פון ראש-העיר!

אלע זינגען און טאנצן, שפרינגען איבער די ברענענדיקע שייטערן. צוויי מיינלעך
טאנצן, אלע פאסטן מיט די הענט, ווען זיי ענדיקן, רינגלען אלע ארום עכטן.
וועלכע שטייט אן א זייג, און בעטן איר זי זאל טאנצן דעם וואסער-טאנצן.

איינער

און יעצט וועט אונדז עכסה
דעם וואסער-טאנצן טאנצן.

אלע

עכסה, עכסה!
עכ ה חיל נים, אלע שטייען צו איר צו. איינער ברענגט א קרוג וואסער. אים ענדע
נעמט זי דעם קרוג, שטעלט אים אויפן קאפ און מיט געמאכטענע טריט טאנצט זי
און זינגט. די הארמן באגלייטן זי.

עכסה

שאלט טרומייסן,
קלאפט אין פויק!
עכסה שטייט
צום טאנצן גרייט!

דער פוס ער שוועבט
א פלינקן צוג,
און אויף מין קאפ
א פולער קרוג!

איך טאנץ און זינג
פארגעט די וועלט
און פון מין קריג
קין טראפן מעלט...

אין הארצן ברענט
א ליבעס-פלאם...

זי קומט ביו צום ברעג פון פלאץ און דערנעבן דארט שלומפן. זי ווערט בלייבן,
ווערט אן צו ציטערן און אים ענדע פאלט זי אים און דער קרוג פון איר קאפ
צעברעכט זיך מיט רעש

אלע

מיט שרעק

זי פאלט אין אַנמאכט!

אלע לויטן צו איר. שלום שפארט זיך אדורך, לויפט צו איר צו און שרייט

שלום

שטיי אויף, עפן די אויגן
איך קום צוריק צו דיר!

אביטול לויפט און שרייט מיט שרעק

אביטול

טאכטער!

דריטער אָקט.

מיטגלייט. באַם טויער פון שטאַט, אונטער די בוימער ווען די קנים און די שופטים. אביסל ווייטער, ארום ברוינען, האָבן זיך באַר-אַמלט אַ המון גייגערקע, איבערהויפט יונגוואַרג. אלע וואַרטן אויף אַן משפט. באַם געזעלט, וועלכער געפינט זיך לעבן ברוינען, זיצט בן-חניאל אַ פאַרמאָטערטער פון וועג, און דרעמלט. אביסל קומט אָן. אלע שטיינן אויף און מאַכן פאַר אים אַן אַרט אויבן-אָן.

איינער פון די זקנים

פון באַרג אפרים איז אַ שליח
צום ראש-העיר געקומען.

אביטול

זאָל ער אַהער קומען.

דער זקן וו נקט צו בן-חניאל'ן, ער שטייט געשווינד אויף, גייט צו צו אביטול'ן
און בוקט זיך טיף.

בן-חניאל

דריי טעג טו איך פון
באַרג אפרים אַהער גיין
מיינע לעפצן טוען אַ ברכה טראָגן
און אין מיין האַנט — אַ שריפט
צום ראש — פון בצר.

ער ציט ארויס פון אונטערן גארטל אַ מגילה אין גיט עס איבער אביטול'ן.
אביטול כאַפט עס אויף, לעזט אדורך און ווענדט זיך צו בן-חניאל'ן.

אביטול

און דו ביסט אויך פון די בני-אפרים,
און דער באַרג אפרים איז דיין געבורט אָרט?

בן-חניאל

לויט דיינע רייד, מין האר,
דיין קנעכט איז א אפרתי.

אביטול

אויב אזוי, טו בלייבן
א חיילע מיט אונדז,
חייל באַלד וועט אַנקומען
דער באַשולדיקטער אַהער.

ער הערשט זיך צום העכסטן

לויף צו די שאַף

און פרעג באַם אַלסן פאַסטן
אויף דעם גולה פון אפרים.
און אז דו וועסט אים טרעפן,
אייל מיט אים אַהער
זאָג — מיר האַרטן אַלע דאָ.

א די זקנים

און ביז ער וועט קומען
קום, אורח, זעץ זיך באַ אונדז
און אַלץ וואָס דיין אויער
האַט געטון הערן וועגן דעם יונג
דערציילט עס אונדז.

בן חניאל

די משפחה מנוח איז געשעצט און געאכטעט
ווייט איבער די בערג פון אפרים.
זיין פאָטער מנוח איז צווישן די שופטים
באַרימט מיט זיין חכמה און יושר,
גאָטס ברכה איז אין זיינע אַלע
ווינקעלעך פיל, נאָר קינדער —
איין איינציקער איז דאָס יונגל ביי זיי,
פון יוגנט דערצויגן אין דרך הישר
רעכטפארטיק פאר גאָט און פאר לייט.
נאָר פלוצלינג איז ער געשטריכלט געוואָרן

און ווער קאָן דען די דרכים פון בורא דערגיין
באַם וואָלד מיט די פאַסטווער איז ער געזעסן
און שפּאַטיש זיין בויגן געצויגן,
געצויגן — ביז דער שטן האָט די פייַל אויסגעריסן
און אין אַ מענטשלעכעס האַרץ אים געוואָרפן...

אלע זיטן

איינער פון די זקנים

צו קאַנטט, בן-אדם,
די דרכים פון בורא פאַרשטיין?

אביטול

און ווער איז דער מענטש
וואָס איז פון זיין פייַל טויט געפאַלן
א חבר זיינער, א באַקאַנטער,
אַדער גאָר אַ פרעמדער?

בן-חניאל

דאָס איז דער זון פון זיין שכן
דער בעסטער חבר זיינער.

אביטול

אַ, עס טרעפט, א חבר פאַרן אויג
און אין האַרצן אַ טויט-פיינט...

בן-חניאל

אין דער טיפעניש פון מענטשנס האַרץ
איז אוממעגלעך אַרייַנצודרינגען,
אַבער יעדער מענטש פון הר-אפרים
וועט שווערן, עדות זאָגן
דאָס די פריינטשאַפּט פון בן-מנוח
מיט זיין קרבן, איז אַפּנהאַרציק
זוי קריסטאַל ריין געווען.
אויך די אומגליקלעכע עלטערן
ווען זיי האָבן צו זיין קבר
זייער זון באַגלייט.

האָבן פֿייערליך געשווירן

צו די בית-מנוח,

ניט צו פאָדערן קיין גאולה

אויף זיכער האָבן זיי פארשטאנען.

דאָס נאָר אַ שלעכטער צופאַל

האָט אַן אומגליק אויף זיי געבראַכט.

די זקנים שאַלען מיט די קעגן.

איינער פון די זקנים

צי קאָנסטו, בן-אדם,

די דרכים פון בורא פארשטיין?

אביטול

אויך די שופטים פון אכרים

טוען באַשטעטיקן זיינע וייד

און דערציילן די שבחים פון יונג,

אַט וועל איך עפענען דעם שריפט

און עס פאַרלעזן פאַר אייך.

ער עפנט די מגילה און לעזט. אלע שטרענגען זיך אן גוט צו הערן. אויך די
נייגע-יקע פון דע-חייטנס דערנענטערן זיך.

פון די אלופי אפרים אין באָרג

צו די שופטים פון בצר אין דער מדבר.

ווען עס וועט צו אייך דער שריפט טון קומען

און דער יונג שלום, דער זון פון מנוח

האָט שוין אַ חודש צייט

זיין חוינאַרט פאַרלאָזן

און געפינט אַ שוץ אין אייער מקלט.

מיר האָבן זיך צום משפט געזעצט,

געפאַרשט און געזוכט

און פון די עדות זיך דערוויסט

דאָס דער יונג איז אין זיין פאַרברעך

נאָר אַ שוגג געווען.

און דערום האָבן די שופטים באַשלאָסן:

זאָל בלייבן דער יונג אין דעם מקלט

אַלס כּופּר פאַרן פאַרגאַסענעם בלוט,

בזו דער גלות-פּיין וועט לייטערן

זיין לייכטזיניקן זינד.

און אלס צייכן פון אמת התמנען

די ראשי-העדה פון באָרג אפרים

אלעד בן נון און עמיהוד בן חפר.

ער האָט צענויף די מגילה און באהאַלט אונטער זיין גארטל, גלעט די באָרג און
נאָך אַ קליינער פּרויזע זאָגט ער

באַטראַכט, מענטש, באַדענק דיין יעדן טאָט,

דען יעדער פּוס-טריט איז מיט אַ נעץ באַשפּינען...

איינער פון די זקנים

צי קאָנסטו, בן-אדם,

די דרכים פון בורא פארשטיין?

צווישן דעם המון ווערט אַ גערודער, אלע שרייטן

שטימען

ער גייט, ער קומט

שלום, אין דער באַגלייטונג פון וועכטער, קומט אָן. זיין אויסזען איז שרעקלעך
ער קומט צו אביטול און בוקט זיך, אביטול באַטראַכט איי שוין רעדט חייך

אביטול

וואָרום טוטסטו, בן-מנוח,

אזוי פאַרצאָגט צו זיין?

און גאַנצע טעג טוטסטו זיך

צווישן די סטאדעס שאָף באהאַלטן?

קאָן דען איינזאַמקייט אַ היילונג

צו אַ באַטריבט געמיט זיין?

באַטראַכט — פון דיין געבורט-אַרט

איז אַהער אַ מאָן געקומען

און פאַר דיר אַ ברכה

פון דייןע עלטערן געבראַכט.

שלום, וועלכער האָט ביז יעצט נישט געקוקט אַרום זיך, קוקט זיך אַרום און דער.
זעט בן-חניאל, ער שרייט אויס

שלום

בן-חניאל!

בן-חניאל

בן-מנוח! אַ, ווי שרעקלעך איז

דיין פנים פארענדערט געווארן!

שלום

וואס מאכן די שטאט-לייט?
איז דער פאטער געוואלט,
און די מוטער?

בן-חניאל

א פאטער-לעכע ברכה
טוט דיין בענקענדיקער פאטער
צו דיר שיקן.
און די מוטער? — גאנצע טעג
טוט זי טרערן פארגיסן.

שלום פארענדעק דאס פנים מיט די הענט

שלום

א מוטער, מוטער! אויף אייביק
וואלטו דיין זון פארלוירן!

א קליינע פרויע. פלוצלינג, אזוי ווי זיך דערמאנענדיק, צו בן-חניאל.

אבער, בן-חניאל? ווי אזוי
קומסטו א הער? ביסטו דען
א חבר צו מיין אומגליק געווארן?...

בן-חניאל

צו דעם ראש פון בצר
האב איך א שריפט געטון ברענגען
פון די שופטים פון אפרים,
זיי האבן געפארשט און געמשפט,
דאס אין דיין טאט ווערסטו
באטראכט נאך אלס א שוגג.

שלום

און דערום וועל איך אין מקלט פארבלייבן?
אזוי האבן די שופטים געמשפט,
געזוכט און געפארשט,
און אזוי אויף די פראגע פון בלוט
אן-ענטפער געעבן?

פון אויסרענונג

ניין! נישט קיין מענטשן-שופטים
קאנען די זינד פון בלוט אנטדעקן!

אביטול

טו זיך בארויקן, יונגעראמאן,
דערצייל, אנטדעק דיין הארץ,
אפשר וועלן די ווערטער לינדערן
די וונד פון דיין טיפן שמארן?

שלום

קאנען דען ווערטער זיין א היילונג
צום געפאר פון וונד?
נישט קיין ווערטער, נישט קיין מקלט
קאן א תרופה זיין פאר מיר...

אביטול

טו אפ, מיין קינד, דעם
פחד פון דיין הארצן
דיין זינד איז נאך א צופאל,
דיין פיל — א שוגג-פיל
און דיין שטראף — חרטה...
דערום, מיין קינד, מוזטו דא
מיט אונדז אין מקלט בלייבן
ביז לייטערן וועט חרטה
דעם פלעק פון דינע זינד.

שלום

אבער וואס טויג דער מקלט מיר?
וואס נוצט פאר מיר א וואנט פון שטיין?
צי וועט דען דורך דער שטיינערנער וואנט
נישט דורכדרינגען דאס קול פון בלוט...
און ווען אויך לויפן, הייט אנטלויפן
דאן — שרעק און פיין לויפט נאך נאך דיר,
א וואנט פון שטיין קאן נאך
פארן קערפער א מקלט זיין

און די נשמה
ווא קאן זי א מקלט זוכן?

אביטול

דיינע רייד איז ריינער אמת.
די ווענט פון בצר קאנען שיצן
נאָר דעם אומגליקלעכן שווג,
אָבער נישט פאַר דעם, ווער
געטראכט האָט פון רציחה.
דער רוצח — נישט מנוחה
איז דאָ אָנגעגרייט פאַר אים,
אויך דער מקלט וועט אים וואַרפן
אין די אַרעסט פון נקמה-טויט.

שלום

זיי מיר מוחל, אלטער שופט
ווען דיינע ווערטער זענען
א רעטעניש פאַר מיר.
הייסט באַ אייך דען משפט דאָס
וואָס דער רוצח ווערט באַלד פון
זיינע צרות מיטן טויט אויסגעלייזט?
און דער שווג — טרינקט זיך
אין יסורים אָן אַ סוף?...

אביטול

הער דך צו צו מיינע רייד, מיין קינד,
דאָן וועסטו פארשטיין.
דעם שפּט פליכט איז צו אַנטדעקן
פון פאַרבאָרגקייט די זינד
און וויל צו דעם, ווער פאַר דעם כּוֹפֶּט
מיט אַ ריינעם וואָר קומט
זיינע זינד ווערן דאָן פון זיין געזיכט.
ווי אַ רויך אַראָפּגעמעקט...
אָבער ווי צו דעם, ווער
זיינע זינד באַהאַלט —
זיין געזיכט טוט אים פּלאַגן...

נישטאָ פאַר אים קיין רו.

שלום

מיט דעם וואָס זאָגסטו, שופט,
ווערט די זינד פאַרגעבן?
צי איז דער יושר אָט אזוי?
ניין — איך קען עס נישט פאַרשטיין!
קייקלעך שטיינער-שולד מיט ווערטער
און דאָס זאָל זיין דער פרייז
פון בלוט-זינד?...

אביטול

צו זיך

גרויס איז זיין שמאַרץ, טיף איז זיין ווייטאָק
ווער קאָן דען אין זיין האַרץ אַריינדרינגען?
צו שלומען

הער, מיין זון, באַרויך זיך
טו דיין צער פאַרגעסן,
דיין באַטריבט געמיט טו שטאַרקן,
טו נישט נע ונד זיין גאַנצע טעג
מיט דיינע טרויעריקע געדאַנקען...
דיינע הענט צו אַרבעט שטרעק
און אין אַרבעט וועסטו אַלעס
טון פאַרגעסן, ביז דיינע
גלוח-טעג וועלן פאַריבער גיין
און דאָן — פריש צו דיין געבורט-היים
וועסטו זיך צוריקקערן.

איינער פון די שופטים

אזוי איז שוין דער דרך פון דער וועלט:
— אַלץ מוז פאַרגעסן ווערן.

איינע פון די זקנים

צי קאָנסטו, בן-אדם
די דרכים פון בורא פאַרשטיין?

שלום

צו זיך

פארשאלטענער! וואָס טוסטו וואַרטן אזוי לאַנג
זון דעם סור אין האַרצן טיף באַגראָבן,
אַ קללה שוועבט איבער דיין קאָפּ...
מיין לעבן — גיפט און גאַל
מיין נשמה — דעם שטן פאַרקויפט
און מיין ציף — אומענדלעך ווייט...

ווענדט זיך צו די שופטים

שו טי-צדק, וויסן זייט
דאָס מיין מויל איז פול מיט שקר,
און מיינע ווערטער — ליגן, טרוג!
גומזיס האָט איר געזוכט
אויף מיר אַ זכות,
און פאַר אַ שוגג פאַררעכנט
אין איך — — —
איך האָב מוטויליק
מיין קרבן געטייט!

אַ שטאַרקע באַוועגונג צווישן דעם המון און די שופטים

איינער פון די שופטים

זיך רעדט פון יסורים.

זיפצט

אַביטול

אומגליקלעכער, ער איז טון זינען אַרץפּ.

אַ צווייטער שופט

ברעקלעך איז דער יונג

שלום שטייט בלייב, זיינע אויגן דערציגן באַזיר

שלום

יושבי-שער! הערט מיין שטים!
קוקט טיף אריין אין
מיין האַרץ, דעם צעפליקטן,
און אַ מקלט אַ נייעם
זוכט און שאַפט

פאַר מיין פאַרווונדעטער נשמה.

אַ מקלט פון גיהנום-פייער

פון יסורים אָן אַ סוף

ביו צעשמעטערט וועט ווערן

אויף שטיקער מיין האַרץ!

מיר האָט זיך פאַרגלויסט

ליבע צו קויפן

פאַרן פרייז פון מענטשלעכעס בלוט,

נאָר דער שטן האָט

מיין קרבן אויסגעלאַכט

און מיין ליבע גערויבט...

שופט-צדק, אַ שטראָף

גרייט צו פאַר מיר, אַ שטראָף

וואָס זאָל שווערער ווי מיינע זינד זיין...

פון צווישן המון רייסט זיך אַרויס עכסה. מיט אַ ווילדן געשריי לויפט זי צו די
שופטים, פאַלט זיי צו די פיס און שרייט היסטעריש

עכסה

ער איז אומשוואַדיק, ער איז ריין!

די שוואַדיקע בין איך!

אַ שרעקלעכע מהומה

אַביטול

מיט שרעק

עכסה! טאַכטער מיינע

וואָס איז געשען מיט דיר?

עכסה פאַלט פאַר זיינע פיס און שרייט

עכסה

אַ! רעטעט שופטים, נישט משפט אים!

שוין לאַנג האָט ער באַצאָלט מיט יסורים

דעם חוב פון זיינע זינד,

און דעם בעכער גיפט האָט ער

ביו צום דעק אויסגעטרונקען

אַ טרייסט פאַר אים, זוכט אַ טרייסט!

איינער פון די שופטים

וואָס טוט זי דאָ?

וואָס רעדט זי?

א צווייטער שופט

טרעט אָפּ, דו ווילד מיידל!

צווייטער וועכטער

מען האָט שוין לאַנג וועגן דעם גערנדט
און יעצט איז דער סוד באַוואוסט געוואָרען...

אביטול

זי זיך

מיין האַרץ האָט שוין לאַנג געשראַקן
און נישט אומזיסט...

ער שטרענגט זיך אָן זיך צו באַרויקן. צו עכטן
טאַכטער! דיינע ווערטער זענען נישט צום פאַרשטיין
וואָס טוסטו דאָ? גיי אַהיים!

ער ווענדט זיך צו די שופטים

איידל קינד, זי האָט זיין צער
צווען נישט געקאָנט,

האַט זי זיך איינגעשטעלט
זי בעטן פאַר אים.

צו שלומען, מיט אַ פּעסטע שטימע

און דו, יונג, צו דיינע רייד
קאָנען מיר קיין אַכט נישט לייגן

דיין משפּט איז שוין באַשלאָסן
און קאָן נישט אַנדערש זיין.

און יעצט שטאַרק דיין געמיט,

גיב אַ לויב צו גאָט און זיין ברכה
וואָ דורך שטענדיק באַגלייטן...

דו שטייט אויף פֿון זיין אַרט, די וועכטער דערלאנגען אים זיין שטעקן און ער
לאָזט זיך גיין, נאָך אים - די זקנים און די שופטים. שלום בלייבט אויף זיין
אַרט, לאָזט זיך אַראָפּ אויפן שטיין און באַדעקט זיין פנים מיט זיינע הענט. אביטול
טרעפט אין וועג עכטהן, ער זאָגט מיט פֿעס

אביטול

דו האָסט מיר פאַרלעצט

מיין טאַכטער!

א קול פֿון שופרות דערטראַגט זיך פֿון דערהיינט, דער המון, וואָס האָט זיך שוין

אַנגעהויבן פאַנצערצוטיין ווערט דערשראָקן, אַ גרויסער געטומל, אלע לויטן צו
טויער, אביטול זאָגט אין שרעק

אביטול

אַ קול פֿון שופר טו איך הערן.

איינער פֿון די זקנים

אַ בשורה ברענגט דאָס קול.

די קולות פֿון שופר לאָרן זיך הערן שטאַרקער

א צווייטער זקן

פֿון וואָנען קומט דאָס קול?

אביטול

אַ שרעק באַפאַלט מיר

מיין האַרץ טוט ציטערן.

צום וועכטער

לויף שנעל און פרעג

צי ברענגט פֿרידן זייער קומען?

דער וועכטער לוימט שנעל צום טויער. דער המון, וועלכער געפינט זיך באַס טויער
ער ווערט פֿון מינוט גרעסער, אייניקל קריכן ארויף אויפן טויער און קוקן אויפן
וועג. די זקנים שטייען אין טויער, פאַרדעקן זייערע פנים מיט די הענט קעגן
דער זון און קוקן אויך

אַ שטים פֿון אויפן טויער

דריי מאָן טוען גיין.

אַ צווייטע שטים

באַלד טוען זיי זיך

מיטן וועכטער באַגעגענען.

ערשטע שטים

איך זע שוין זייער פנים

אויך די קליידער איז צו דערקענען

זיי זענען געקליידעט אין ווייסן.

צווייטע שטים

גיין, אין שוואַרצן!

דריטע שטים

זיי הייבן די הענט
באלד וועלן די עושרות בלאָזן.

שטימען

זיי האָבן זיך מיטן וועכטער געטראָפן!

איינער פון די זקנים

צו די וואָס שטייען אויפן טויער, מיט בעס

וואָס איז דאָס געפילדער?

ארצט פון טויער!

הארט אַ רגע

און זיי וועלן קומען אַהער.

זיי קריכן אַראָפּ פון טויער

אַביטול

דאָס זענען פון די כהנים

פון ירושלים

יי ברענגען אינו

אַ ביזע בשורה.

דורכן טויער קומען אַן דריי מענטשן, דער ווע טער ווייזט זיי אַן אויף אַביטול.
זיי גייען צו צו אים און בוקן זיך

איינער פון די דריי

פון דער הייליקער שטאָט ירושלים,

אין דעם נאָמען פון מלך און די כהנים,

צו די קינדער פון בצר און דער מדבר

און צו אלע גוים, זענען מיר געשיקט צו זאָגן:

דער קול פון שופר לאָזט וויסן די גוים

דאָס דער טויער פון מקלט

ווערט אָפּן פאר זיי,

זאָל יעדערער צוריק גיין

צו זיין געבורט-ארט

און צו זיין משפחה.

זיי בלאָזן אין די שופרות. אַ שרעקלעכע מהומה, אלע רינגלען זיי אַרום, אַביטול
קלאַפט אין די הענט און שרייט אַן שרעק

אַביטול

אַ שרעקלעך איז די בשורה

דער כהן גדול איז מער נישטאָ!

שטימען

געשטאַרבן דער כהן גדול!

איינער פון די זקנים

די קרוין פון דער כהונה

איז פון אונדז גערויבט געוואָרן.

צו די געקומענע

און ווען האָט דאָס אומגליק געטראָפן?

איינער פון די שליחים

שוין דריי טעג

ווי מיר זענען אין וועג

און דאָס איז געווען אום שבת קדש

צוויי און צוואַנציק טעג אין חדש.

אַביטול

צום פאָלק

דאָס גאַנצע פאָלק, יונג און אלט,

זאָל וויינען, טרויערן דרייסיק טעג.

צו די גוים

און איר, גוים, זייט וויסן

דאָס מיט דעם נפש פון כהן הגדול

האָט איר פרייהייט באַקומען,

עס איז געקומען

דער טאָג פון אייער גאולה

אָפּן זענען די טויערן פון מקלט פאר אייך

קערט אייך אום מיט ברכה צו אייער געבורט...

איינער פון המון

זאָלן זיי גיין, נאָך היינטיקן טאָג

און נישט זיין מער פאר אונדזערע קינדער אַ פלאַג...

דער המון צעגייט זיך. אַביטול גייט אויך. צווישן די גוים ווערט אַ מהומה. זיי
הויבן אַן זיך שוין צו גרייטן אין וועג

איינער פון די גולים

מיט פרייט

און איך האב געמיינט:
פארלאזן איז שוין
דער שטערן פון מין האפענונג...
קוק! דער טויער איז אפן
צוריק גיין איך פריי.

צווייטער גולה

אין איך? שוין צוואנציק יאר דא...
דער משוגענער, וועלכער איז די גאנצע צייט געשטאנען אין דער ווייט און בע-
שוויגן, ברעכט אויס אין א ווילדן בעלעכטער

משוגענער

פרייהייט, פרייהייט, וואס איז פרייהייט?
און מיט וואס דערווערלט מען פרייהייט?
הייסט דען פרייהייט דאס,
וואס ווערט פאר א נפש
פון א מענטשן געקויפט?
ניין, נישט ריכטיק, ווארום
פאר דעם פרייז פון א נפש
איז זי דאך פון דיר גערויבט געווארן...
פון בארג קומט אן עכסה, קומט ביי צום טויער און רעדט צו זיך

עכסה

די טויערן זענען אפן
באלד פארלאזן זיי אונדז
זי קוקט זיך ארום, דערוועט שלומען און זאגט מיט שרעק
צי וועט ער בלייבן דא?
אדער אויך ער וועט אוועקגיין?
זי קוקט זיך ארום און זעט אז קיינער איז נישטא, לויפט זי שנעל צו שלומען
זאג, שלום, וואס דענקסטו
יעצט צו טון?
שלום הייבט אויף דעם קאפ און קוקט זי אן

שלום

איך וועל גיין פון דאנען.

עכסה

וואס הער איך, א, גאט!
האסטו געפעלשט אין מיר?
און איך האב געגלייבט
און תמיד געבראכט,
דאס נאר צוליב מיר
האסטו עס אלץ געטון?
דען בעפאר דו האסט
די פרייהייט געהאט,
האסטו געקלאגט און געזאגט,
דאס די ווענט פון בצר
האבן דיר צו זינד געבראכט
איי זיפן שטיינער
זויף דיין ליבע-וועג געזויט.
זי יע —
די ווענט — צעשטערט
די זינד — פארגעבן
און דאך ווילסטו מיר פארלאזן...
היינט

שלום

אומזיסט, עכסה, טוסטו
מיר צו באשולדיקן,
נישט געפעלשט און נישט גענארט
האב איך דיר ביז יעצט,
נאר קיין דערלייזונג פון מין זינד
האב איך נאך, ליידער, נישט געפונען.
קאן איך פרייהייט רופן דאס
אן פארגעבונג פאר מין זינד?
נישט קיין פרייהייט, קיין פארצייונג
קאן א מענטשנס טויט מיר שאפן.
די טויערן פון בצר זענען אפן,
אבער נישט פאר מיר,

נאך נישט גערייניקט, נישט געוואשן
איז דער בלוט-פלעק פון מיין הארץ...

עכסה

און פונדעסטוועגן ווילסטו
צו דיין מוטערהיים גיין?

שלום

צו מיין געבורט-ארט
וועל איך זיך נישט אומקערן מער.

עכסה

און ווו דען טוט
צילן יין וועג?

שלום

ווי עס איז
נאך נישט צו מענטשן
צו זיי וועל איך נישט אומקערן מער.
צום מדבר, צום שטומען מדבר!
און דאָרט, צווישן זיינע
ג' גנדיקע זאגן, אין די שטאלטן
פון די איינזאמע היילן
וועל איך אַ מקלט פאר זיך געפינען.
דאָרט וועל איך מיט מיין ווייטאָק
זיך באהעפטן ביז מיין לעצטער שעה...

עכסה

אַ תרופה ווילסטו זוכן
צו דיין קראנק געמיט
אין דעם מדבר-פלאץ?
נאך ווייט, שלום, אין געדענק
דאָס אַ צווייטן מקלט
גרייטסטו זיך פאר דעם.
פאר דיין ליבע האָסטו איינמאָל
מיט אַ נפש שוין באַצאָלט,

און יעצט ווילסטו אַ צווייטן מאָל
דאָס זעלבע טון, נאך ווייט
דאָס שטענדיק, שטענדיק וועט
מיין נשמה זיך באַגלייטן
דו וועסט קיין רו געפינען
ביז דו וועסט צוריק צו די
טויערן פון בצר קומען.
צום וועכטער קלאפן, און זיך בעטן:
"לאָזט מיך אריין! אַ נשמה פון אַ מענטשן
יאָגט מיך אהער!..."
און אויך דאָן וועט מיין נשמה
יאָגן, טרייבן און באַרויבן
זיך דיין רו...

זי פאלט צו זיינע פיס און שרייט היסטעריש

גיין, שלום, פארלאָז מיך נישט
זיך גיי ביט דיר!

שלום

גלעט זי

אַ פוס פון טרייסט —
איז זיינע רייד
דיינע אַרעמס דופטן רו
אויף מיין פארשמאכט געמיט,
שטיל הויבט אָן מיין אויער
צו פאַרנעמען זיינע
ליבע-סודות...

ער קושט זי. נאך פלוצלינג שפרינגט ער אויף פון אַרט און שרייט אַזוי:
שרעק

גיין! איך ווער צוריק
אין שטנס נעץ פאַרוועבט
ווייך, ווייך! ווייט אַנטלויף
פון מיין זינדיק, שמוציק גוף!
— — — און איך —
צום מדבר טו איך לויפן!

ער רייסט זיך ארויס און לויפט

עכסה

מיט שרעק

ניין איך וועל דין

נישט אפלאזן פון מיר!

זי ליפט נאך אים. פון בארג קומט אן אביטול, ער זוכט ארום און רעדט צו זיך

אביטול

וואו קאן זי זיין?

ער דערזעט עכסה לויפן נאך שלומען, ער שרייט מיט שרעק,

א! סאכטער וואס איז געשען?

עכסה הערט אים נישט, זי לויפט און שרייט

עכסה

נאך זיך, מיט דיר!

שלום, לויפט זיך נישט אומקוקנדיק און שרייט

שלום

צום מדות

פארהאט

WYDAWNICTWO „DI CAJT“

Warszawa, Dzielna 13.